

РОБЕРТ ХОДЕЛ О КОМПЛЕТНОМ ПРЕВОДУ ПОЕЗИЈЕ МОМЧИЛА НАСТАСИЈЕВИЋА НА НЕМАЧКИ

Кругови светског ранга

Б. ЂОРЂЕВИЋ

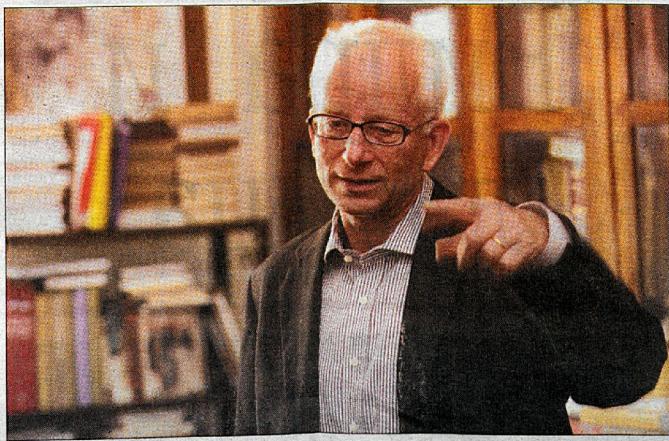
НАШТОКАВСКОМ говорном подручју има читав низ писаца светског ранга и то је огроман потенцијал у овим књижевностима, који још није искоришћен. У то писање свакако спадају Момчило Настасијевић, Бора Станковић и Драгослав Михаиловић - какве за "Новости" др Роберт Ходел, професор Института за славистику Универзитета у Хамбургу.

Швајцарски слависта изузетно је умучен у српску књижевност у посебно у песничтву. У докторској дисертацији бавио се Михаиловићевом прозом, пре две године приједло је антологију савремене српске поезије "Десет деска душа", а недавно је направио захват који ипак нико пре њега: урадио је први комплетан превод поезије Момчила Настасијевића на немачки језик, и објавио у књизи "Синд флест охл..." ("Крила ли то?"), у издању куће "Пајцштер литературфорен".

Песме су објављене двојезично, а Ходел им је прикључио и два прозна дела, дата само на немачком: антологијску приветку "Запис о даровима моје рођаке Марије", односно најславнији, мањи фести вејс "За материју мелодију".

До сада је преведен врло мали број песама овог песника на енглески, италијански и француски. Ходел је, међутим, обухватио свих седам Настасијевићевих лирских кругова, и тиме увео српског генијалног песника у европску поезију. Значајно је, како професор, да се већ појавила једна рецензија ове књиге у "Норд-Цирхер цајтуну".

- Што се тиче херметичности, Настасијевић подсећа на Хендериџина који је имао пуно тамних места, може се упоредити и са Целаном, и свакако Малармеом, те Хлебниковом, чији језици експерименти веома личе на Настасијевићеве. А пре свега, језици и по мотивима изузетно је

Књижевност која настаје на
штокавском говорном
подручју стоји раме уз раме
са руском и пољском

но пријатеља, са којима сам систематски радио три године и заједно прошао сва Настасијевићева тамна места. Потош сам читам Настасијевића још као студент у Берну, код професора Јана Петера Лохера, и тада сам написао неколико текстова о њему. Лежи ми авантгарда, доста сам је преводио и са руског и са овог подручја. Зашто сам одлучио да преведем свих седам лирских кругова? Не може се узeti само неколико песама, немогуће је да направите неки избор. У Настасијевићевом стваралаштву све је спојено, и драме и проза и песме, у принципу ради се о једном тексту. Види се да је читав сви живот писао те песме - објашњава нац саговорник.

Уважени слависти истиче да у овој поезији има пуно ствари које се још тешко преводе, те да је највише радио на синтакси, што не речи форми и мелодији, коју је покушао да приближи немачком језику.

- Што се тиче авантгардистичког контекста, чини ми се да је Настасијевић у највишијој мери успео да споји два различна света: они што лини на фолклор, што је завичај и они што лини на авантгарду технику и на универзални поглед. Тај спој је код њега изузетно чврст, и то лини на Хлебњикову. Постојала је једна опасност приликом превођења, а то је његова близост ка религиозном дискурсу. У немачкој би се то могло третирати као нешто што подсећа на клерикализацију земље о чему се иначе пуно говорило, па сам се објао да би Настасијевић могао ући у такву причу о Србији. Делимично сам мало померао од оригиналa да не бих подржавао ту жицу - открива Ходел.

Близак са Траклом - оцењује Ходел који је протекле неделе боравио у Београду и представио своју књигу.

Загонетни и чудесни Настасијевић није лак за читања није српским читаоцима, па је Ходелов подухват превођења нечврдивог био врхунски изазов.

- Не бих се судио да га преводим, зато што ниједан странац не може да га разуме, да нисам имао у Србији пун-

За идућу годину Ходел најављује издавање студије на српском језику о Матавуљу, Андрићу, Селимовићу, Црњанском, Настасијевићу...

Црњански је чист песник, има осећај за језик и још увек је актуелан тиме да осећање узлудности живота неће пропит никада. То осећање скаки човек има у сваком тренутку, ту жал у којој има и нешто лепо, тај карасевдах, меланхолију. Црњански нам говори да човек живи тамо где му није добре, да је он што је добро увек на потгрешном месту, и постаје свестан да Хипербoreја нигде не постоји - каже Ходел.

Андрић је, наставља Ходел, у иностранству био прихваћен пре свега као склоп писаца, истињут је само један његов правак.

- Али постоји и други Андрић - Андрић "Проклете алије", песник, аутор проповеда "Мара, милошница", "Пут Алије Берзелза". Лично највише вољим тај спој лирике и епске традиције код њега, где се види нешто индивидуално. Берзелез је склоп песника који се не сналази у стварности - каже Ходел.

Професор долаже и да је недавно са студентима поново прочитао Селимовићеву "Тарђаву":

- Постоји и код њега та скепска да ли

Михаиловићеви људи

ИЗУЗЕТНО волим Драгослава Михаиловића, близак ми је као писац, и знамо се већ неколико година. За разлику од Андрића, који има епску жицу и говори о колективном, Михаиловић говори о појединицама који живе у другој средини, али кад опиште те људе можете у њима да нађете човека и савог себе. Као у тој Петрији која лута у животу, коју судбина баша у разна места... Има изузетно актуелан и модеран доживљај живота који је показао на основу људи на маргини, али та маргина је и живот сваког човека.

се може остварити оно што он жeli у лицном животу. То је спор између државе, колективног и појединца. Селимовићева тематика је да се појединци бори и снађе у једном друштву а да остане поштен, и то је нешто што је сковано несоставно.

Ходел тврди да је књижевност која настаје на штокавском говорном подручју, ван сваке сумње, светска књижевност, и да стоји раме уз раме са руском и пољском. Да би то постало и видљиво, по његовом мишљењу, сви на штокавском подручју треба били заједно да проминијшу језик и књижевност и да се боре за њену промоцију.

- Хоћу да кажем да сви српски писци о којима смо говорили пису само српски писци. Ако погледам са швајцарске тачке гледишта - оно што пишу швајцарски Немци - припада немачкој књижевности. Кол вас постоји огроман потенцијал да се отвори књижевно тржиште и да се створи нешто заједничко, јер сви се узаемно разумеју. Чини ми се да партиципација та четири државне језици, ако укључите и црногорски, ради против сопственог језика. Они који кодификују те националне језике ради против себе - закључује Ходел.